

ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี

Academic Operation Factors Affecting Student Quality in Schools

under Udon Thani Primary Educational Service Area

ธีระเดช จิราธนัท^{1*} รอง ปัญสังกา² วรพล คล่องเชิงคร³ ประหยัด ฤชากุล⁴

ปัญญาธิรัฐ จันทร์ทอง⁵ และ มิลินท์ ศิรินทร์กัญญา⁶

Thiradet Jirathanathat^{1*}, Rong Punsungka², Worapon Klongcherngson³, Prayad Ruechakul⁴,

Panyarat Chankong⁵ and Milint Sirinkaya⁶

^{1,2,3,4,5,6}หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสันตพล

^{1,2,3,4,5,6}Master of Education, Program in Educational Administration, Faculty of Education, Santapol College

*Corresponding author's email: Thiradet1955@live.com

วันที่รับบทความ (Received)

13 มิถุนายน 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

23 กรกฎาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

10 กันยายน 2568

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา 1) ปัจจัยดำเนินงานวิชาการ 2) คุณภาพผู้เรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดำเนินงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียน และ 4) ผลกระทบของปัจจัยดังกล่าวต่อคุณภาพผู้เรียน โดยใช้วิธีการสอบถามความคิดเห็นของผู้อำนวยการกับครูจำนวน 364 คน แล้วนำไปการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานและสถิติทดสอบสมมติฐานได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการศึกษา พบว่า 1) ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการโดยรวมถูกนำมาใช้ในระดั้มาก 2) คุณภาพผู้เรียนที่เกิดขึ้นโดยรวมอยู่ในระดั้มาก 3) ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียน มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการจัดการเรียนรู้ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพผู้เรียน ได้ร้อยละ 72.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ปัจจัยการดำเนินงาน, การดำเนินงานทางวิชาการ, คุณภาพผู้เรียน

ABSTRACT

The objectives of the research were to study: 1) academic operation factors, 2) the student quality, 3) the relationship between academic operation factors and student quality, and 4) the impact of these factors on student quality. The method used was a survey

of the opinions of 364 directors and teachers. The data were analyzed using basic statistics and hypothesis testing, including percentages, means, standard deviations, Pearson's product-moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The results of the study found that: 1) overall academic operation factors were used to a high level, 2) overall student quality were at a high level, 3) the academic operation factors had a high positive relationship with student quality, statistically significant at the .01 level, and 4) the academic operation factors in 5 aspects, including academic leadership, administrators, teachers, budget, and educational media and technology, and learning management, together explain 72.40% of the variance in student quality with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Operational Factors, Academic Operation, Student Quality

บทนำ

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาทุกระดับและประเภทมีภารกิจหลักที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวัง ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับและประเภทของการศึกษา คุณภาพที่คาดหวังนี้หมายถึงคุณสมบัติที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เช่น ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ทักษะ ความสามารถ สุขภาพทั้งกายและจิต รวมถึงคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งทั้งหมดนี้ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา (กมล ภูประเสริฐ, 2548) การบริหารงานวิชาการจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การพัฒนาบุคลากร มุ่งเน้นการพัฒนานักเรียน ระบบการวางแผนแบบมีส่วนร่วม การบริหารงานแบบกระจายอำนาจ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม เทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการความรู้ วัฒนธรรมองค์กร เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Lunenburg and Ornstein (1991) ที่กล่าวถึงโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพว่ามีลักษณะที่สำคัญหลายประการซึ่งสรุปได้ ดังนี้ 1) สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีความปลอดภัยและเป็นระเบียบเรียบร้อย 2) คณะครูทั้งหมดในโรงเรียน มีความรู้สึกผูกพันและรู้ถึงวัตถุประสงค์ขององค์กร การจัดลำดับงาน กระบวนการจัดและประเมิน รวมทั้งมีความรับผิดชอบร่วมกัน 3) ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจในงานวิชาการและมีคุณลักษณะที่เหมาะสม 4) บุคลากรมีความสามารถที่จะนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ทักษะต่างๆ ที่จำเป็น 5) มีการวางแผนการจัดกิจกรรม และฝึกทักษะต่างๆ 6) มีการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและมีโปรแกรมเพื่อการช่วยเหลือ แนะนำผู้เรียนเป็นรายบุคคล และ 7) มีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองสนับสนุนในภารกิจและกิจกรรมของโรงเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนดีขึ้นและสอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2566) ได้ระบุถึงมาตรฐานของปัจจัยการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้หรือคุณภาพผู้เรียนไว้ 2 มาตรฐาน ได้แก่ 1) มาตรฐานการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา มี 10 ตัวชี้วัด เช่น กลยุทธ์และแผนงาน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การพัฒนาและนิเทศการปฏิบัติงานของครู การใช้สื่อ อุปกรณ์ และระบบเทคโนโลยีฯ และ 2) มาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

มี 3 ตัวชี้วัด เช่น หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ฯลฯ จากแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ส่วนการที่จะระบุว่าการบริหารงานวิชาการโรงเรียนใดจะต้องมีปัจจัยหรือองค์ประกอบมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสมนั้นไม่ได้มีข้อกำหนดตายตัว ทั้งนี้แล้วแต่ปรากฏการณ์และวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการอธิบายปรากฏการณ์นั้นอย่างไร

ความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาได้จากองค์ประกอบหลายอย่างเช่น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น (Hoy and Ferguson, 1985) หรือดูได้จากความสามารถของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกันจนสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สามารถพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวกสามารถทำให้โรงเรียนปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม สามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน การพัฒนาบุคลากร ความสามัคคีของบุคลากร ความพึงพอใจในงานของบุคลากร และบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (วโร เพ็งสวัสดิ์, 2549) ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการบริหารโรงเรียน ส่วนการที่จะระบุว่าตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนใดจะต้องมีตัวบ่งชี้น้อยเพียงใด จึงจะเหมาะสมนั้นไม่ได้มีข้อกำหนดตายตัว ทั้งนี้แล้วแต่วัตถุประสงค์ของการบริหารโรงเรียนนั้น ๆ

จากการศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารหรือการดำเนินงานวิชาการและประสิทธิผลของสถานศึกษาหรือคุณภาพผู้เรียนของหลายหน่วยงาน หลายพื้นที่และหลายช่วงเวลาต่างก็สรุปผลสอดคล้องกันว่าปัจจัยการบริหารหรือการดำเนินงานวิชาการมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาหรือคุณภาพผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยดังกล่าวยังส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาหรือคุณภาพผู้เรียนอีกด้วย เช่น รายงานการวิจัยของดวงเดือน แก้วฝ่าย (2558) ที่ระบุว่าปัจจัยการบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัด สพ. สกลนคร เขต 3 นฤมล ปากดีสี และคณะ (2560) ที่ระบุว่าปัจจัยการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัด สพ. สกลนคร เขต 1 ธีรศร เทียบพาน (2562) ที่ระบุว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการสามารถยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้ให้สูงขึ้นได้ และจิรวรรณ ภูอาบทอง (2564) ที่ระบุว่า การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นต้น

จากความสำคัญและข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยและคณะจึงอยากทราบว่าสถานศึกษาในสังกัด สพ. อุดรธานี ใช้ปัจจัยในการดำเนินงานวิชาการ และคุณภาพผู้เรียนที่เกิดขึ้นระดับใด รวมทั้งปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์และมีผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนอย่างไร เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นข้อมูลในการเลือกและใช้ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการให้เหมาะสมกับบริบทของตนเองและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการดำเนินงานวิชาการ
2. เพื่อศึกษาคุณภาพผู้เรียน

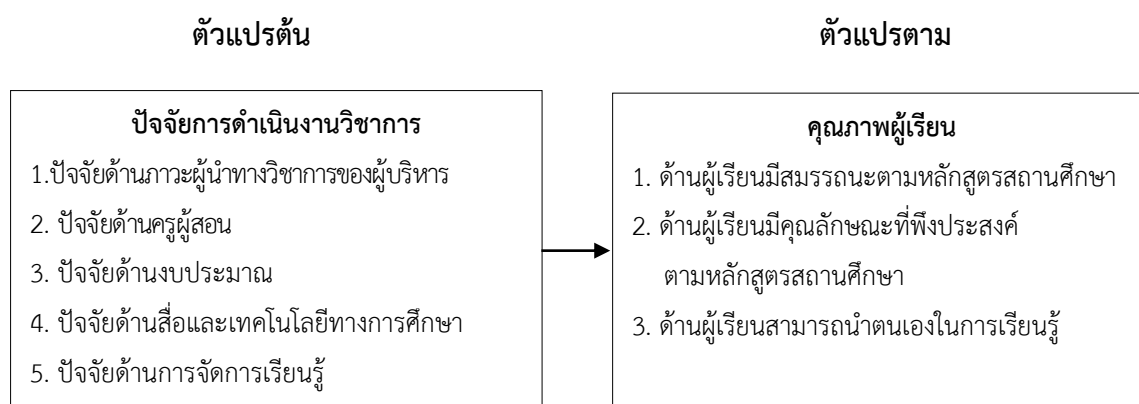
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียน
4. เพื่อศึกษาผลกระทบของปัจจัยการดำเนินงานวิชาการต่อคุณภาพผู้เรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียน มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก
2. ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการอย่างน้อย 1 ปัจจัยส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาจากหน่วยงานและนักวิชาการต่างๆ ได้ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษา จำนวน 5 ด้าน และคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา จำนวน 3 ด้าน ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ที่มา: ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม ของผู้วิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

- 1.รูปแบบการวิจัย: เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ
- 2.ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร เป็น บุคลากร สังกัด สพป. อุตรธานี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 7,031 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการ 630 คน และครู 6,401คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุตรธานี, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็น บุคลากร สังกัด สพป. อุตรธานี ปีการศึกษา 2567 จำนวน 364 คน จำแนกเป็น ผู้อำนวยการ 33 คน และครู 331 คน การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างรวมใช้วิธีการเปิดตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และขนาดของกลุ่มตัวอย่างย่อยใช้วิธีการเทียบสัดส่วนส่วนการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นและการสุ่มอย่างง่าย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม มี 3 ตอน 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบเป็นแบบ Check list มีจำนวน 1 ข้อ 2) ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการ เป็นแบบ Rating Scale 5 ระดับ มี 5 ด้าน จำนวน 35 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำทาง

วิชาการของผู้บริหาร มี 7 ข้อ 2) ด้านครูผู้สอน มี 8 ข้อ 3) ด้านงบประมาณ มี 5 ข้อ 4) ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา มี 6 ข้อ และ 5) ด้านการจัดการเรียนรู้ มี 9 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และ 3) คุณภาพผู้เรียนเป็นแบบ Rating Scale 5 ระดับ มี 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน มี 7 ข้อ 2) ด้านผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา มี 9 ข้อ และ 3) ด้านผู้เรียนสามารถนำตนเองในการเรียนรู้ มี 4 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ส่วนแบบสอบทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่งหนังสือถึง สพป. อุตรธานีและสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอเก็บข้อมูลพร้อมกับแนบ Link แบบสอบถามในรูปแบบ Google Form จำนวน 364 ชุด แล้วเก็บรวบรวมนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบพบว่าใช้ได้ทั้ง 364 ชุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการดำเนินงานวิชาการและคุณภาพผู้เรียนใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00, 3.51 – 4.50, 2.51 – 3.50, 1.51–2.50, และ 1.00–1.50 หมายถึง มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้ 0.90 ขึ้นไป, 0.70 - 0.89, 0.30 - 0.69, 0.01 - 0.29 และ 0.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูงมาก, สูง, ปานกลาง, ต่ำ และ ไม่มีความสัมพันธ์กัน ตามลำดับ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2562)

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการดำเนินงานวิชาการที่มีผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (วรรณี แกมเกตุ, 2551)

ผลการวิจัย

1.ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.44) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ($\bar{X}$ =4.58) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ =4.49) ด้านครูผู้สอน ($\bar{X}$ =4.47) ด้านงบประมาณ ($\bar{X}$ =4.44) และต่ำสุด คือ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X}$ =4.20) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการดำเนินงานวิชาการ

ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	4.58	0.54	มากที่สุด	1
2. ด้านครูผู้สอน	4.47	0.62	มาก	3
3. ด้านงบประมาณ	4.44	0.50	มาก	4

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
4. ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.20	0.60	มาก	5
5. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.49	0.62	มาก	2
โดยรวม	4.44	0.58	มาก	-

ที่มา: ผลการวิเคราะห์ของผู้วิจัย

2. คุณภาพผู้เรียน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมา คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.33$) และต่ำสุด คือ ด้านผู้เรียนสามารถนำตนเองในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.19$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสถิติที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพผู้เรียน

ข้อ	คุณภาพผู้เรียน	ระดับคุณภาพ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1	ด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน	4.33	0.51	มาก	2
2	ด้านผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา	4.38	0.60	มาก	1
3	ด้านผู้เรียนสามารถนำตนเองในการเรียนรู้	4.19	0.59	มาก	3
	โดยรวม	4.30	0.56	มาก	-

ที่มา: ผลการวิเคราะห์ของผู้วิจัย

3. ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียน มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{xy} = .824$) ด้านที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ (X_5) กับคุณภาพผู้เรียน (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .754$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุดคือ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_4) กับคุณภาพผู้เรียน (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .580$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสถิติที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธระหว่างปัจจัยการดำเนินงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียน

ตัวแปร	Y1	Y2	Y3	โดยรวม(Y_{tot})
X_1	.673**	.675**	.706**	.754**
X_2	.647**	.655**	.659**	.717**
X_3	.634**	.642**	.652**	.702**
X_4	.543**	.672**	.682**	.580**
X_5	.642**	.672**	.682**	.737**
โดยรวม(X_{tot})	.739**	.746**	.758**	.824**

ที่มา: ผลการวิเคราะห์ของผู้วิจัย

4. ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X_1) ด้านครูผู้สอน (X_2) ด้านงบประมาณ (X_3) ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_4) และด้านการจัดการเรียนรู้ (X_5) ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพผู้เรียน ได้ร้อยละ 72.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ .30243 ด้านที่มีผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ (X_5) ($b = .335$, $\beta = .376$) รองลงมาคือด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_4) ($b = .296$, $\beta = .365$) ด้านงบประมาณ (X_3) ($b = .282$, $\beta = .284$) ด้านครูผู้สอน (X_2) ($b = .272$, $\beta = .270$) และด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X_1) ($b = .203$, $\beta = .198$) ตามลำดับ เขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้ $Y = .479 + .335X_5 + .296X_4 + .282X_3 + .272X_2 + .203X_1$ และ $Z = .376X_5 + .365X_4 + .284X_3 + .270X_2 + .198X_1$ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสถิติที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการดำเนินงานวิชาการที่มีผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน

ตัวแปรต้น	b	S.E.	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
X_1	0.203	0.056	0.198	3.070	0.014	0.432	1.788
X_2	0.272	0.046	0.270	2.924	0.003	0.327	2.166
X_3	0.282	0.058	0.284	3.017	0.001	0.378	3.408
X_4	0.296	0.040	0.365	4.678	0.000	0.355	2.367
X_5	0.335	0.049	0.376	4.767	0.000	0.342	3.508
$R = .813$, $R^2 = .724$, Adjusted $R^2 = .718$, $a = .479$, $SEE_{est} = .30243$, $F = 134.627$, Sig. of $F = .000$							

ที่มา: ผลการวิเคราะห์ของผู้วิจัย

อภิปรายผล

ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าผู้บริหารให้ความสำคัญและมีการบริหารปัจจัยดังกล่าวอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารมีการบริหารจัดการหลักสูตร การสอน สื่อการสอนและสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่ดี มีบุคลากรที่ดี มีคุณธรรมและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างและความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษามีการวางแผนงบประมาณในการดำเนินงานวิชาการโดยให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วม มีการจัดทำแผนงบประมาณในการดำเนินงานวิชาการ มีแผนพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารงานวิชาการ รวมทั้งสถานศึกษามีการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา และแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักสูตรสถานศึกษาและแผนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด (2564) ที่ระบุว่า ปัจจัยการบริหารงานวิชา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยของ นิรุทธิ์ น่วมศรี (2565) ก็ระบุว่า ปัจจัยการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. จากการศึกษาพบว่า คุณภาพผู้เรียน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียนมีความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อจัดและลดปัญหาความขัดแย้ง มีความสามารถคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดเป็นระบบ มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยใฝ่เรียนรู้อยู่อย่างพอเพียง รวมทั้งผู้เรียนสามารถวางแผน กำหนดวิธีการเรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัดของตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้คุณภาพผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิรุทธิ์ น่วมศรี (2565) ที่ระบุว่าคุณภาพผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. จากการศึกษา พบว่าปัจจัยการดำเนินงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียน มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ระบุว่าปัจจัยการดำเนินงานวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ พิเชิต ฤทธิ์จัญญ (2545) ที่กล่าวถึงลักษณะของความสัมพันธระหว่างตัวแปรในเชิงบวกว่า เป็นความสัมพันธ์ในลักษณะที่สอดคล้องกัน คือ ค่าของตัวแปรหนึ่งเพิ่มขึ้น อีกตัวแปรหนึ่งก็จะเพิ่มขึ้นด้วย และเมื่อนำค่าของตัวแปรทั้งสองไปหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จะได้ค่าออกมาเป็นจำนวนจริงบวก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิรุทธิ์ น่วมศรี (2565) ที่ระบุว่า การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการมีผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน ร้อยละ 72.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ระบุว่า ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการอย่างน้อย 1 ด้านมีผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิรุทธิ์ น่วมศรี (2565) ที่ระบุว่าการบริหารงานวิชาการมีผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน ร้อยละ 52.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 และกันยฤทธิ์ สุกุลกระเวก (2566) ที่ระบุว่า ปัจจัยการบริหารงานวิชาการมีผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน ร้อยละ 62.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปและขอเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการ โดยรวมถูกนำมาใช้ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และต่ำสุด คือ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

1.2 คุณภาพผู้เรียน โดยรวมที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้เรียนมีสมรรถนะตามหลักสูตรสถานศึกษา และต่ำสุดคือ ด้านผู้เรียนสามารถนำตนเองในการเรียนรู้

1.3 ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ กับคุณภาพผู้เรียน

และต่ำที่สุดคือ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา กับคุณภาพผู้เรียน

1.4 ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการจัดการเรียนรู้ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพผู้เรียน ได้ร้อยละ 72.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญและพัฒนาด้านนี้ให้สูงขึ้นกว่าเดิม เช่น การบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอน จัดระบบสื่อ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เพียงพอ การส่งเสริมการพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียน ให้ใช้สื่อ อุปกรณ์อย่างเหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการตรวจสอบและประเมินการใช้งานระบบเทคโนโลยี สื่อ อุปกรณ์เพื่อการปรับปรุงพัฒนา เป็นต้น

2) จากการศึกษา พบว่า คุณภาพผู้เรียน ด้านการมีทักษะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญและพัฒนานักเรียนด้านนี้ให้สูงขึ้นกว่าเดิม เช่น การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม ประเพณี วัฒนธรรมไทย ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักความเป็นไทยมีจิตสาธารณะ มีความพร้อมในการใช้ชีวิตในสังคม เป็นต้น

3) จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านสื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง และมีผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารควรรักษาและพัฒนาระดับปัจจัยการดำเนินงานทางวิชาการทั้ง 5 ด้าน ให้คงอยู่หรือสูงกว่าเดิม อันจะส่งผลดีต่อคุณภาพผู้เรียน เช่น นักเรียนมีสมรรถนะตามหลักสูตรสถานศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรรวมทั้งมีความสามารถนำตนเองในการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) เรื่อง ปัจจัยการดำเนินงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน โดยเพิ่มองค์ประกอบที่ยังไม่ได้นำมาศึกษาในครั้งนี้ เช่น ด้านการพัฒนาบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง ด้านการนิเทศภายใน เป็นต้น

2) เรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา

3) เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2548). *การบริหารงานวิชาการ*. เมธีทิปส์.
- กันยฤทธิ์ สกฤตการะเวก. (2566). ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. วิทยาลัยสันตพล.
- จิรวรรณ ภูอาบทอง. (2564). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 40(3), 31-42.
- ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2562). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 14). อมรการพิมพ์.
- ดวงเดือน แก้วฝ่าย. (2558). ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 3(12), 80-90.
- ธริศร เทียบปาน. (2562). รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารบัณฑิตวิจัย Journal of Graduate Research*, 12(1), 15-29.
- นฤมล ปากดีสี และคณะ. (2560). ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 6(21), 93-103.
- นิรุทธ์ น่วมรัมย์. (2565). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร*, 13(2), 1-12.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 10). บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2545). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เฮาส์ออฟเคอริมิส.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2549). *การพัฒนาแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตรงของประสิทธิผลภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2566). *คู่มือการจัดทำและตรวจอ่านรายงานและเอกสารประกอบการประกันคุณภาพภายนอก* (พ.ศ. 2567-2571). <https://www.onesqa.or.th/>
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี.

Hoy, W.K. and Ferguson, J (1985). A Theoretical Frame work and Exploration of Organizational Effectiveness in School. *Educational Administration Quarterly*, 21(2), 121-122.

Lunenburg. F.C. and Ornstein. A.C. (1991). *Educational Administration: Concepts and Practices*. Wadsworth.